

Datum
2021-02-04
Vår referens
Martin Strand
Enhetschef
martin.strand@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Utbildningsdepartementet - Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan GRF-2021-1324

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har berett Grundskolenämnden tillfälle att yttra sig angående Utbildningsdepartementets remiss avseende promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan. Av punkt 56 i den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, det s.k. januariavtalet, framgår att lärarutbildningen ska reformeras. Kraven på utbildningen ska skärpas. Vidare ska fler lärarledda timmar införas. Kopplingen mellan teori och praktik ska stärkas, och fokus på metodiken ska öka. Alla studenter ska fullgöra en så stor del som möjligt av sin verksamhetsförlagda utbildning vid en övningskola eller övningsförskola. Förutsättningarna för akademiker att välja läraryrket ska underlättas. Längden på den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) ska kortas ned, och studietakten ska höjas. Därutöver ska möjligheterna att jobba på en skola och studera till lärare parallellt förbättras. Samtliga författningsförslag föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021 men tillämpas först från och med årsskiftet 2021/2022.

Grundskoleförvaltningen ställer sig generellt positiv till förslagen och välkomnar de åtgärder som föreslås för att reformera lärarutbildningen.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner yttrandet avseende *remiss från Utbildningsdepartementet – Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan* enligt förvaltningens förslag.
2. Grundskolenämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Promemoria från utbildningsdepartementet - Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan
- G-Tjänsteskrivelse AU 200205 Svar på remiss från Utbildningsdepartementet - Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan
- Förslag till yttrande GRN 210218 Remiss från Utbildningsdepartementet - Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2021-02-05
Grundskolenämnden 2021-02-18

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen

Ärendet

Ärendet är initierat genom att stadskontoret har berett Grundskolenämnden tillfälle att yttra sig angående Utbildningsdepartementets remiss avseende promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan. Sista svarsdatum är 2021-03-08. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian.

Promemorians innehåll

Av punkt 56 i den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, det s.k. januariavtalet, framgår att lärarutbildningen ska reformeras. Kraven på utbildningen ska skärpas. Vidare ska fler lärarledda timmar införas. Kopplingen mellan teori och praktik ska stärkas, och fokus på metodiken ska öka. Alla studenter ska fullgöra en så stor del som möjligt av sin verksamhetsförlagda utbildning vid en övningsskola eller övningsförskola. Förutsättningarna för akademiker att välja läraryrket ska underlättas. Längden på den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) ska kortas ned, och studietakten ska höjas. Därutöver ska möjligheterna att jobba på en skola och studera till lärare parallellt förbättras.

Promemorian föreslår bland annat:

- Att kraven på lärarutbildningen skärps och fokus förtydligas.
- En försöksverksamhet med kortare kompletterande pedagogisk utbildning för fler lärare i skolan.
- Ändringar i befintliga kompletterande utbildningar för fler ämneslärare.
- En mer flexibel grundlärarexamen som omfattar svenska som andraspråk och modersmål.

Samtliga författningsförslag föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021 men tillämpas först från och med årsskiftet 2021/2022.

Grundskoleförvaltningens överväganden

Grundskoleförvaltningen framför i ärendet ett antal synpunkter som bör belysas:

6.1 En ny förordning om utbildning till lärare och förskollärare och tydligare fokus på examensmålen

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till en förordning om utbildning till lärare och förskollärare med tydligare fokus på examensmål och instämmer med remissen att detta kommer att medföra att styrningen och kraven på lärar- och förskolläraryrket blir tydligare och mer enhetlig.

6.2 Innehållet i den utbildningsvetenskapliga kärnan förtydligas

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till att kopplingen mellan teori och praktik i utbildningen tydliggörs. Då synen på vilka ”kunskapsområden som är centrala för yrkesutövningen” kan skifta över tid, situation och ämne, är det viktigt att innehållet i

utbildningen drivs av profession och forskning och inte regleras för hårt av politiska beslut.

När det gäller fokus på kognitionsvetenskap finns det en risk att det trycker undan och försvårar det fokus på teori och metodik som stärker undervisningen som man i andra delar argumenterar för. Forskning går ständigt framåt och förordningstexten bör vara hållbar över tid. Dessutom borde lärosätena ha mandat att bedöma vilken vetenskaplig grund, lärarutbildningarna ska vila på. Det borde vara en professionsfråga snarare än en politisk fråga.

6.3 Utformningen av den verksamhetsförlagda utbildningen förtydligas

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till förslagen som syftar till att den verksamhetsförlagda utbildningen förstärks och tydliggörs. Genom att koncentrera placeringarna till framför allt övningsskolor kommer studenterna till skolor med en vana av placeringar, förstärkt kompetens kring mottagandet och erfarna handledare. Förvaltningen får med förslaget enklare att logistiskt hantera handledarutbildningar, placeringar och kan ge riktat stöd för de skolor som behöver det. VFU-samordningsarbetet hos arbetsgivaren kan i högre grad användas till kvalitetsarbete, nätverkande mellan skolor samt arbeta strategiskt med VFU som en kompetensförsörjningsinsats. Det kommer dock att krävas incitament för att fler ska genomgå handledarutbildning för att kunna tillgodose ”tillräckligt många utbildade handledare”. Det finns en risk att ett få handledare får ett stort antal studenter vilket riskerar att leda till ”handledningströtthet”. Det är därför av stor vikt att det utbildas handledare enligt ovan i större omfattning än i dagsläget.

Grundskoleförvaltningen anser att det är positivt att den verksamhetsförlagda utbildningen förläggs så nära den studerandes bostadsort som möjligt även vid distansstudier.

Grundskoleförvaltningen vill understryka vikten av att studenterna under sin studietid får öva i olika skolor med blandade elevunderlag på sin verksamhetsförlagda tid och välkomnar därför att detta står uttryckt i förslaget. Huvudmännen bör därför eftersträva att övningsskolorna är fördelade så att de speglar mångfalden bland eleverna. Det kan dock medföra en del utmaningar. Inte minst administrativt men även studentens möjlighet att bygga upp ett sammanhang på övningsskolorna, vilket huvudmännen måste beakta.

När det gäller ”praktiknära forskning” finns det problematik ur ett antal olika perspektiv. ”Praktiknära forskning” kan definieras på olika sätt och betyda olika saker för olika intressenter. Det behövs ett mer inkluderande arbetssätt där skolor och forskare samarbetar och där lärarnas/skolornas bidrag värderas högre och ses som ett bidrag i ”riktig” forskning. Det är i dagsläget svårt att få studenternas självständiga arbeten att utgå från och bidra till skolans utvecklingsarbete. Detta blir även svårare om studenterna ska flyttas mellan olika övningsskolor och rimligen bör det vara lärosätenas ansvar att visa den praktiknära forskningen och inte övningsskolorna.

Förslaget borde formuleras utifrån att studenterna ska få en inblick i skolornas systematiska kvalitetsarbete och hur praktiknära forskning används för att utveckla undervisningen och verksamheten. Då bör det bli ett rimligt och genomförbart krav som dessutom ger studenterna viktiga erfarenheter de kan använda sig av i sitt kommande yrkesliv.

Grundskoleförvaltningen önskar att staten ser över ersättningen till partnerskolorna samt tydliggör vilket övrigt stöd som övningsskolorna kan få i att utveckla sitt mottagande av lärarstudenter.

6.4 Samverkanstruktur och anställningar inom utbildningen

Grundskoleförvaltningen välkomnar förslaget om samverkanstruktur mellan lärosäten och skolhuvudmännen och håller med om att det kommer att kunna bidra till en större tillit och mer dialog.

6.5 Antalet lärarledda timmar inom utbildningen ska redovisas och följas upp

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta förslag då antalet lärarledda timmar är av stor vikt för kvalitén på utbildningen.

7.2 En kortare kompletterande pedagogisk utbildning för fler lärare i skolan

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till förslaget att förkorta vägen till legitimation via en kompletterande pedagogisk utbildning samt att undervisningsbehörighet och utbildningens innehåll förtydligas. Utöver dessa saknar förvaltningen i förslaget ett fokus på frågan om anställningsformer under procentstudier, det vill säga för de som bedriver behörighetsgivande studier parallellt med undervisning på skola. Grundskoleförvaltningen bedriver idag ett antal kompetensförsörjningsprojekt där medarbetare på betald arbetstid läser in både grundlärar- och ämneslärarutbildning. Studietakten ligger vanligtvis på 50% men varierar mellan 25-100%. Med dagens bestämmelser kan en obehörig tidsbegränsas på maximalt ett år i taget och därefter ska annonsering efter behörig alltid göras. Undantaget om tidsbegränsning om ytterligare 1 eller max 2 år för studier på en kompletterande pedagogisk utbildning kräver examen i ett behörighetsgivande ämne vilket är snävt och uppfylls inte av flertalet av de som är aktuella för procentstudier. Flexibiliteten att anställa dessa på längre än 1 år i taget fångas inte i det undantaget.

I den rådande lärarbristen ser förvaltningen behovet av möjligheten att kombinera behörighetsgivande studier samtidigt som medarbetare kan stanna och bedriva undervisning under former som värnar om kvalitén i utbildningen och elevers behov av trygghet och kontinuitet i klassrummet. Skolledare står inför dilemman där yrkesskickliga medarbetares tjänster måste utannonseras efter behörig trots att en kortare tid återstår på den behörighetsgivande utbildningen. Här kan en högre flexibilitet främja lärarbristen genom att som arbetsgivare erbjuda ett attraktivt arbete som lärare i kombination med studier inte bara för yrkesväxlare utan också de som vill komplettera sin utbildning eller slutföra en påbörjad lärarutbildning.

7.3 Utbildningen ska innehålla utbildningsvetenskaplig kärna, verksamhetsförlagd utbildning och ämnesstudier

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta förslag och inte minst möjligheten att kunna vara anställd som lärare samtidigt som man läser utbildningen är extra välkommet.

7.4 Den tidigare examen styr vilken undervisningsbehörighet som examen efter genomförd kompletterande pedagogisk utbildning avser att leda till

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta förslag, inte minst förslaget om att ämneskombinationen ska framgå i förordningen, vilket kommer att underlätta arbetet med kompetensförsörjningen gällande lärare.

7.5 Regeringen ska besluta vilka lärosäten som ska få i uppdrag att anordna den nya kompletterande pedagogiska utbildningen

Grundskoleförvaltningen har inga invändningar mot detta men vill poängtera att det är av stor

vikt att hänsyn tas till hur behovet ser ut i olika delar av landet.

7.6 Möjligheter till studiefinansiering

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta förslag, då det underlättar för fler att genomgå utbildningen.

9.1 Grundlärarutbildningen med inriktning mot F-3 och 4-6 ska kunna omfatta svenska som andraspråk och modersmål

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta förslag, då bristen på lärare med behörighet i svenska som andraspråk och modersmål är mycket stor.

9.2 Nya bestämmelser om utökad behörighet och tillträde till studier i ämnet modersmål

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta förslag, då bristen på lärare med behörighet i många modersmål är mycket stor.

Ansvariga

Annika Andersson HR-chef

Anders Malmquist Förvaltningschef